

Т.І. Шевчук

Старший викладач

КПІ імені Ігоря Сікорського

ОСОБЛИВОСТІ ВІДБОРУ ТЕКСТОВОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ЗАНЯТЬ З АУДІЮВАННЯ ПРИ НАВЧАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

При навчанні української мови як іноземної робота з письмовими текстами посідає значне місце: починаючи з навчання читання зовсім простих текстів і закінчуючи вдосконаленням умінь інтерпретації наукових і художніх текстів високого ступеня складності. Доведено, що за кореневої спільності друкований текст і текст, що звучить, досить суттєво відрізняються з точки зору механізмів їх сприйняття [1]. Визнання цього факту вимагає розв'язання певних методичних задач: наприклад, є необхідність урахування психолінгвістичних параметрів аудіювання як одного з найскладніших видів мовленнєвої діяльності.

Успішне навчання аудіюванню можливе, на думку багатьох дослідників, за умови використання виключно автентичних матеріалів, у зв'язку з чим виникає необхідність типології текстів, що звучать. У самому загальному вигляді такі тексти можна розподілити наступним чином:

- 1) письмовий текст, що озвучується: закадровий дикторський текст; новини; звукова реклама, оголошення на вулиці, в магазині, в транспорті; аудіолекція; професійне читання художніх текстів (аудіокниги);
- 2) власне текст, що звучить (непідготоване мовлення): монолог/діалог на професійну тему; монолог/діалог(полілог) у сфері побутового спілкування;
- 3) художні фільми як «друга реальність»;

4) аудіо- й відеозаписи спектаклів (більший ступінь умовності в порівнянні з фільмами);

5) художні поетичні тексти, що передбачають усну реалізацію: пісні, творчість бардів (друкована форма – вторинна).

Можна стверджувати, що кожен пункт цього списку забезпечує навчання аудіюванню іноземців на будь-якому рівні оволодіння українською мовою – від Елементарного до IV. Але не кожний текст при цьому автоматично може бути придатним для навчання. Визначити, яким має бути текст для аудіювання, можна, спираючись на поняття «валідність навчального аудіотексту» [3].

Валідність аудіотексту може визначатися за такими параметрами: 1) автентичність; 2) відповідність рівню навчання; 3) привабливість; 4) наявність жанрових характеристик; 5) відображення програмної тематики; 6) правдоподібність (для змодельованих текстів); 7) етичність; 8) естетичність; 9) якість запису й відтворення.

Звичайно, чим нижчий у студентів рівень володіння українською мовою, тим складніше забезпечити їх валідними текстами. Чим вищий ступінь спонтанності мовлення, тим складніше воно сприймається. Але назване не повинно приводити до відмови від навчання аудіювання на автентичних текстах, оскільки навчання будь-якого аспекту мови, виду мовленнєвої діяльності стане більш ефективним у разі використання таких матеріалів. Наприклад:

1) формування мовної компетентності в галузі фонетики, лексики, граматики: прослуховування валідних навчальних текстів розвиває фонематичний слух, розширює словник, зміцнює й розвиває граматичні навички;

2) формування умінь у всіх видах мовленнєвої діяльності, тобто мовленнєвої компетентності;

- 3) культурологія й лінгвокультурологія, країнознавство й лінгвокраїнознавство: аудіо- й відеотексти мають яскравий ілюстративний характер, що спонукає студентів зрозуміти вербальний текст, що супроводжує «картинку», тобто стимулюють аудитивний процес;
- 4) формування професійної компетентності (мова спеціальності);
- 5) підготовка до тестування: проходження субтесту з аудіювання в Центрах тестування зазвичай викликає найбільші труднощі в іноземців. Виконання тренувальних тестів не виключає всіх проблем, але сприяє успішній підготовці. Можна рекомендувати застосування тренувальних тестів, що складені з урахуванням вимог регламентуючих документів.

Аудіотексти можуть використовуватися як основний навчальний матеріал і як ілюстративний. Їх використання в процесі навчання іноземних мов, зокрема української як іноземної, безумовно, оптимізує навчальний процес.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вознесенская И.М. Ситуация в текстовой деятельности (на материале интернет-форумов) / Мир русского слова. 2009. № 2.
2. Вознесенская И.М., Гончар И.А., Попова Т.И., Федотова Н.Л. Лингвометодическое содержание учебного комплекса по РКИ «Русское поле». II сертификационный уровень общего владения / XXXVII Международная филологическая конференция. Вып. 20: Русский язык как иностранный и методика его преподавания / Отв. ред. Н.А. Любимова. СПб., 2008.
3. Гончар И.А. Валидность обучающих аудиотекстов // Мир русского слова. 2007. № 4.
4. Гончар И.А. Модель обучения аудированию иноязычного текста // Мир русского слова. 2010. № 1.